

УДК 316.776.3

Скляренко О.О.,
науковий співробітник
Андросюк Г.М.,
молодший науковий співробітник,
Інститут фізики напівпровідників
ім. В.Є. Лашкарьова НАН України

ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ В СИСТЕМІ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ТА ТРАНСФЕРУ ТЕХНОЛОГІЙ

Постановка проблеми. Відомо, що соціально-економічний розвиток країн світу, їх економічне і політичне становище з еквівалентно-ефективною участю в світовому зовнішньоекономічному обміні на світовій арені, добробут і можливості власної реалізації проживаючого в них населення, визначаються в значній мірі конкурентоспроможністю їх національних економік.

Новий етап реформування промисловості України характеризується впровадженням інноваційної моделі розвитку економіки за рахунок розвитку науки, високих технологій та ефективного впровадження результатів науково-дослідних робіт.

Успішна комерціалізація досягнень науки як об'єктів права інтелектуальної власності, можлива лише при прямій взаємодії наукових інституцій і ринку за безпосередньої участі держави. Визначальною особливістю передачі результатів наукових досліджень для їхнього освоєння є створення і розвиток комерційних форм взаємодії науки і виробництва за посередництва неприбуткових інституцій, в створенні яких безпосередню участь повинна приймати держава.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питанню комерціалізації результатів науково-технічної діяльності та трансферу технологій присвячено праці вітчизняних та закордонних вчених, таких як Т.О. Андросюк, В.М. Геєць, О.О. Дагаєв, В.О. Дем'яненко, І.Б. Жил'яєв, О.І. Михайлушкін, В.І. Полохало, Л.В. Сахарова, В.П. Семиноженко, С.В. Таран, Л.І. Федулова, Б.М. Чумаченко, П.Д. Шимко, Г. Верхюлст, М. Сервантес, державою розроблені та створені правові засади регулювання цієї сфери [1-4], але, на жаль, ще не вистачає узгоджених та сформульованих концептуальних засад для чіткого поєднання сучасних інформаційних технологій з системою трансферу технологій. Саме цьому важливому та актуальному питанню присвячена дана стаття.

Постановка завдання. Мета статті – запропонувати перспективні шляхи поєднання інформаційних технологій з процесом комерціалізації результатів науково-технічної діяльності на прикладі виконання Державної цільової науково-технічної програми «Нанотехнології та наноматеріали» (розділ „Забезпечення розвитку наоіндустрії”).

Виклад основного матеріалу дослідження. Оскільки економіка України має низький рейтинг з конкурентоспроможності та освоєння високих технологій, виникає гостра потреба в стимулюванні інноваційної діяльності та оперативному поширенні інформації про перспективні розробки, в першу чергу, у галузі нанотехнологій. Нанотехнології в усьому світі сьогодні виступають рушійною силою глобального наукового прогресу в усіх сферах життя без винятку і покликані вирішувати найбільш актуальні проблеми, які раніше були не під силу людству: медицина – створення наноконтейнерів для прицільної доставки ліків до уражених органів і нановипромінювачів для знищення злоякісних пухлин; екологія – стабілізація екологічного середовища, за допомогою створення безвідходного виробництва; сільське господарство – молекулярних роботів, які зможуть виробляти їжу; електроніка – квантових комп'ютерів, енергетика – нових типів фотопоглинаючих плівок, світлодіодів, штучного пального тощо. Внаслідок розуміння значення нанотехнологій, бажання бути першими в освоєнні та впровадженні новітніх досягнень в цій галузі, промислові держави світу створюють Програми та Центри нанотехнологій. Так, у Києві на виконання завдань Державної цільової науково-технічної і соціальної програми "Наука в університетах" на 2008-2012 роки і Державної цільової науково-технічної програми "Нанотехнології та наноматеріали" на 2010-2014 роки було створено перший в Україні спільний науково-навчальний центр «Наноелектроніка і нанотехнології» [5]. Основними напрямками діяльності Центру є проведення наукових досліджень та розробок в галузях нанофізики та наноелектроніки; створення конкурентоспроможних на світовому ринку наукових і науково-прикладних результатів в галузях нанофізики та наноелектроніки; впровадження наукових розробок в зазначених галузях та забезпечення на цій основі умов для поглибленої наукової і науково-технічної підготовки фахівців у вказаних сферах.

Внаслідок надзвичайно стрімкого розвитку нанотехнологій і їхнім вирішальним внеском у більшість галузей промисловості, постає невідкладне питання про оперативне розповсюдження інформації про інноваційні розробки у галузі нанотехнологій та їхнє освоєння. Інтенсивні дослідження і розробки в розвинених країнах супроводжуються розвитком сервісних комунікаційних послуг для

більш тісного зв'язку творців нанотехнологій і наноматеріалів з бізнес-структурами і представниками виробничої сфери, медицини, екології і т.д. Зокрема, в США, Великобританії, Німеччині, Російській Федерації уже створені віртуальні офіси та відповідні бізнес-портали, на яких розміщені як довідкові дані, так і оперативна інформація про розробки з нанотехнологій та наноматеріалів. В Україні було відкрито першу українську біржу інновацій – InnoHunters. Біржа займається логістикою галузі інновацій і допомагає бізнесменам та інвесторам знаходити перспективні інноваційні розробки та оцінювати їх актуальність для свого бізнесу [6]. Автори цього проекту приділили основну увагу систематизації інноваційних проектів та наданню можливості комерційним структурам отримати необхідну інформацію про винаходи, однак, в рамках цього проекту бажано було б також надавати послуги супроводу інноваційних проектів для захисту прав інтелектуальної власності науковців.

Варто відзначити, що в переважній більшості організації, які повинні були б займатися трансфером технологій і продажем інновацій та інтелектуальної власності, на сьогодні здатні лише систематизувати і зберігати публікації вчених по цій тематиці. Тому зараз в Україні існує потреба у створенні національних ресурсів, які б забезпечували процес трансферу технологій, а саме: маркетингове, консалтингове, правове та інформаційне супроводження.

Тому в рамках Державної цільової науково-технічної програми «Нанотехнології та наноматеріали», для вирішення вищезгаданих потреб нами та представниками інших установ НАН України (головна – Інститут фізики) на цей вид діяльності був отриманий Патент України на корисну модель «Спосіб створення електронного центру віртуального офісу (віртуальних офісів) трансферу технологій» [7]. На його основі впроваджено наступне:

1. Інтернет-офіс трансферу технологій, що об'єднуватиме та координуватиме діяльність фахівців відділів трансферу з різних установ НАН України для просування розробок, здійснених за кошти Державної програми «Нанотехнології та наноматеріали».

2. Інтернет-портал «Нанотехнології та наноматеріали», в якому розміщується інформація про дослідження і розробки, здійснені при виконанні Державної цільової науково-технічної програми «Нанотехнології та наноматеріали».

При цьому не має потреби створювати додаткові нові відділи трансферу технологій як окремі структурні одиниці, а передбачається об'єднання існуючих відділів та спеціалістів в структурі НАН України на віртуальній Інтернет-площадці, а саме – створення Інтернет-офіса трансферу технологій. В рамках проекту залучено фахівців з різних установ НАН України, які працюють у різних галузях науки та мають досвід з етапів трансферу технологій, що дозволить охопити основні наукові напрями цієї програми. Спеціалісти з відділів трансферу технологій в on-line режимі обмінюються інформацією, практичними порадами, вдосконалюють свою кваліфікацію, не залишаючи при цьому власного робочого місця.

Використовуючи можливості даного порталу, можна розміщувати інформацію про розробки, які пов'язані з іншими науково-технічними проектами, наприклад, за державним замовленням. Це дозволить здійснювати оперативний моніторинг рівня науково-технічних розробок (прототипи, аналоги) та їх комерційної привабливості. У подальшому планується тісна співпраця з Європейською мережею трансферу технологій. Запропонований підхід може стати інструментом для створення сприятливого середовища для комерціалізації науково-технічних розробок, підвищення інноваційної культури.

Комерціалізація результатів науково-технічних проектів буде більш успішною та вагомою, коли підтримка держави матиме концептуальний, сталий та узгоджений характер, з менш бюрократичними перешкодами, що, в свою чергу, зробить фінансування наукових досягнень більш відкритим та привабливим для інвестора. У розвинених країнах комерціалізація наукових проектів вже давно отримала широке поширення, проте на теренах України він тільки починає набирати оберти.

Висновки з даного дослідження. Для прискорення інноваційного розвитку економіки необхідно вирішити завдання оптимального сполучення механізмів генерування й комерціалізації науково-технічної розробок.

Прогресивним рішенням для цього є створення Інтернет-офісу та Інтернет-порталу трансферу технологій. Визначальною особливістю передачі результатів наукових досліджень для їхнього освоєння є створення та подальший розвиток комерційних форм взаємодії науки і виробництва за посередництва неприбуткових інституцій, створених державою.

У процесі пошуку потенційних інвесторів необхідно передбачити весь спектр можливих пропозицій, а також оцінити характер і можливу величину отримання від них інвестицій.

Лише за тісної співпраці наукових і комерційних установ, науки та виробництва за безпосередньої участі та підтримки держави можливо досягти прискорення інноваційного розвитку країни та виконання поставлених урядом завдань. Залучення інвестиційного капіталу та комерціалізація наукових проектів значно знизить фінансове навантаження на державний бюджет і в свою чергу прискорить розвиток наукового потенціалу держави.

Література

1. Закон України від 14.09.2006 № 143-V «Про державне регулювання діяльності у сфері

трансферу технологій» [Електронний ресурс] – Режим доступу до закону: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/143-16>

2. Постанови Кабінету Міністрів України від 26.06.2007 № 861 «Про затвердження Порядку проведення державної акредитації фізичних та юридичних осіб на право провадження посередницької діяльності у сфері трансферу технологій» [Електронний ресурс] – Режим доступу до пост.: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/861-2007-%D0%BF>

3. Постанови Кабінету Міністрів України від 04.06.2008 № 520 «Про затвердження мінімальних ставок винагороди авторам технологій і особам, які здійснюють їх трансфер» [Електронний ресурс] – Режим доступу до пост.: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/520-2008-%D0%BF>

4. Розпорядження Кабінету Міністрів України від 06.02.2008 № 252-р «Про передачу МОН повноважень на затвердження порядку ведення Державного реєстру договорів про трансфер технологій» [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/252-2008-%D1%80>

5. Наказ Міністерства освіти і науки України від 24.12.2010 р. № 1286 «Про створення спільного науково-навчального центру «Наноелектроніка і нанотехнології» [Електронний ресурс] – Режим доступу до наказу: <http://zakon.nau.ua/doc/?uid=1038.3287.0>

6. Перша українська біржа інновацій [Електронний ресурс] – Режим доступу до сайту: <http://www.innohunters.com.ua/>

7. Патент України №62271 на корисну модель, Україна, МПК G06F 15/173(2006.01). Спосіб створення електронного центру віртуального офісу (віртуальних офісів) трансферу технологій / Фесенко О.М., Тищенко В.В., Маслов В.П., Склярєнко О.О., Рагуля А.В., Луговська Г.Г., Андросюк Г.М., Кияк Ю.П., заявка u201015936 від 29.12.2010., опубл.25.08.2011, Бюл.№16.

8. Определение корпоративного портала и вытекающие основные задачи / энциклопедия/ ООО "«Корпоративные системы Интернет"» [Электронный ресурс] – Режим доступа: <http://corpsite.ru/Encyclopedia/CorpPortal/PortalDdefinition.aspx>

УДК 631.1:004

Харченко В.В.,
к.е.н., доцент кафедри інформаційних систем
Онищук В.Р.
Національний університет біоресурсів
і природокористування України

ДО ПИТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ АГРАРНОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА

Постановка проблеми. В умовах сучасного господарювання для розвитку потенціалу аграрних підприємств особливу роль набуває підвищення ефективності системи управління. Вагоме місце у сфері управління аграрним виробництвом належить вирішенню завдань, пов'язаних з формуванням і раціональним використанням інформаційних ресурсів. Релевантна та своєчасна ринкова інформація забезпечує аграрних підприємців конкурентними перевагами на внутрішньому та зовнішньому ринку. Зазначимо, що управління аграрним виробництвом носить циклічний характер, тому потреба в інформації є постійною, оскільки жодне ефективне управлінське рішення неможливе без належного інформаційного забезпечення. Тому вчасне доведення інформації до аграрних товаровиробників, а також можливість приймати вірні рішення – є запорукою для виживання в умовах ринкової економіки. Це обумовлює актуальність дослідження, тому виникає необхідність комплексного дослідження теоретичних і методичних питань щодо ефективного інформаційного забезпечення управління аграрного підприємництва.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретичне та методологічне обґрунтування інформаційного забезпечення аграрного підприємництва висвітлені в працях зарубіжних та вітчизняних вчених: І.А. Аврова, Н.Г. Георгіаді, Л.І. Годованця, К.В. Ілляшенка, М.І. Ковальчука, О.Є. Кузьміна, О.П. Кучерова, С.М. Петренка, П.М. Сороки, Р.П. Юзви та ін. Однак, незважаючи на чисельні наукові роботи вітчизняних і зарубіжних фахівців, ряд аспектів цієї багатопланової проблеми залишаються недостатньо вивченими та потребують подальшого дослідження.